

Klager

Psykolog



Oslo, 15.11.2019
FER-sak: 36/19K

FAGETISK KLAGESAK - KONKLUSJON

Klager:

Innklaget psykolog:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 18.06.19 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 15.11.19.

BAKGRUNN FOR KLAGEN:

Klager opplyste innledningsvis at hun og innklaget psykolog hadde vært inngiftet i samme familie. Psykologen er gift med søster til klagers eksmann. Hun sa at deres familie aldri har hatt et nært forhold til psykologen.

Klager skrev at hun en kveld fikk uanmeldt besøk av psykologen og hans kone. Klager beskrev psykologen som sint, og hun opplevde ham som truende. Hun skrev at han hadde med seg en bekymringsmelding han ville sende til barneverntjenesten. Bekymringsmeldingen tok utgangspunkt i konflikten som hadde oppstått mellom klager og eksmannen etter samlivsbruddet. Klager skrev at psykologen gav henne konfliktskapende karakteristika og prøvde å tillegge henne diagnoselignende tilstander. Psykologen hadde også hevdet at klagers sønn hadde fått tydelige symptomer på angst og depresjon. Klager skrev at hverken hun, hennes eksmann eller noen av deres barn har hatt noen relasjon til psykologen som psykologspesialist. Hun presiserte at hun aldri har bedt psykologen om råd, hverken privat eller profesjonelt.

Klager reagerte sterkt på at psykologen oppsøkte henne hjemme som privatperson, for deretter å sende en bekymringsmelding til barneverntjenesten, og undertegnet denne med tittel (psykologspesialist) og stempel fra sin praksis.

Klager skrev at prosessen som ble startet med bekymringsmeldingen til barneverntjenesten har vært en stor tilleggsbelastning for henne selv og for sønnen. Hun skrev at psykologens opptreden har ført til at konflikten mellom henne og eksmannen tilspisset seg.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

SAKSGANG:

- 18.06.19 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem.
- 27.08.19 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
- 27.08.19 Psykologen ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i ”Ethiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP).
- 08.10.19 FER mottok redegjørelse fra psykologen.
- 28.10.19 FER mottok kommentar fra klager.
- 15.11.19 FER sluttbehandlet saken.

FER har ikke mottatt sluttkommentar fra psykologen.

OPPSUMMERING AV TILSENDT DOKUMENTASJON

i) Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER beskrev klager bakgrunnen for klagen, som oppsummert ovenfor. Klager reagerte på psykologens innblanding i hennes familie i en vanskelig situasjon, hans atferd i en gitt situasjon hjemme hos henne, og ikke minst at han agerte som privatperson, men undertegnet bekymringsmelding til barneverntjenesten med tittel psykologspesialist. Vedlagt klagen var kopi av psykologens bekymringsmelding til barneverntjenesten.

FER oppsummerte klagen i følgende punkter:

1. Psykologen syntes å opptre både som privatperson og psykologspesialist i en og samme sak. Slik FER forstod det, reagerte klager på at psykologtittelen ble benyttet for å skape tyngde til en bekymringsmelding han sendte som privatperson.
2. Klager oppfattet at psykologen tillot henne karakteristika og diagnoselignende tilstander, basert på hva han syntes og mente, uten å ha ytterligere belegg for det. Hun opplevde psykologens beskrivelse av henne, i brev til offentlig instans, som krenkende og som forsøk på maktmisbruk.
3. Psykologen uttalte seg om symptomer på psykisk lidelse hos klagers sønn, uten å ha utredet ham.

ii) Relevante punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 27.08.19 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

II.3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er uunngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig. Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler.

II.4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

Rollekonflikter og utnyttning

Psykologen tilstreber bevissthet om sine egne behov, holdninger og vurderinger og om sin rolle i relasjonen. Han/hun misbruker ikke sin makt og stilling gjennom å utnytte klientens avhengighet og tillit. Psykologen unngår utenomprofesjonelle relasjoner til en klient, som kan redusere den profesjonelle distanse og føre til interessekonflikter eller utnyttelse.

Med henvisning til ovennevnte punkter bad vi psykologen om å redegjøre for sin opptreden i det som beskrives i klagen, og reflektere rundt sin forståelse av rollen han hadde tatt i denne saken. Videre bad vi ham reflektere over hvilken effekt hans atferd har hatt på klager, og redegjøre for grunnlaget han hadde for innholdet i bekymringsmeldingen.

iii) Psykologens redegjørelse.

I sin redegjørelse beskriver innklagede bakgrunnen for sitt besøk hjemme hos klager. Han skriver at han ville formidle innholdet i sin bekymringsmelding, og gi klager en reell mulighet til å hindre at den ble sendt til barnevernet. Psykologen skriver at det var vanskelig for ham å komme til orde, og at han til slutt vurderte det som mest hensiktsmessig å sende bekymringen i sin opprinnelige form.

Psykologen bekrefter at klager har et poeng i at bekymringen ikke frembringer informasjon han har fått gjennom sitt arbeid som psykolog. Han skriver at både klager og hans svoger formidlet sine opplevelser etter bruddet dem imellom, at psykologen og hans kone forsøkte å støtte begge upartisk, men at han på et tidspunkt kom frem til at det var viktig å låne sin støtte til svogeren og hans sønn. Psykologen skriver at han ikke hadde som intensjon å endre tyngden av sin bekymring ved å stå frem med sin identitet, og at det lokale barnevernet bruker hans kompetanse til tider, slik at de ville være godt kjent med hvem han var uansett om tittelen ble tilføyd underskriften eller ikke.

Mht. klagepunktet om konfliktskapende personkarakteristika, skriver psykologen at bakgrunnen for at bekymringen ble skrevet var at klager i en periode hadde unnlatt å møte til samtaler ved familievernkontoret. Klagers eksmann hadde også vist ham sms'er fra klager, med svært anklagende og angripende innhold. Psykologen skriver at han kan forstå at beskrivelser av atferd kan brukes til meninger om personlighet, men at det ikke var målet, men derimot å formidle hans forståelse av dynamikken slik han så den. Han vurderte det som viktig at begge parter (klager og svoger) fikk krav på seg til å jobbe med konstruktive samtaler i en ramme som kunne ivareta respekten for dem begge. Psykologen skriver at han vurderte klager som tilstrekkelig sterk, men at hennes eksmann hadde behov for noen som kunne gi ham trygghet for å fremme sitt perspektiv.

Når det gjelder klagepunktet vedrørende psykologens uttalelser om at klagers sønn hadde utviklet symptomer på angst og depresjon, skriver psykologen at det var på bakgrunn av observasjoner, og begge foreldrenes utsagn om at gutten hadde angst.

Psykologens tilsvarende svar til klagers uttalelse om at han med beskrivelsene av henne i brev til offentlig instans har misbrukt sin makt og prøvd å krenke henne, er at dette isolert sett kan være en forståelig påstand. Han viser imidlertid til at klagen til FER kommer ett år etter

psykologens bekymringsmelding, men like etter at klager selv er anklaget for brudd på taushetsplikt og misbruk av sin makt som lærer. Han skriver at disse klagene skyldes at ulike personer har tatt kontakt med hans kone og fortalt om opplevelser av krenkende atferd fra klager. Psykologen skriver at slik han ser det, fremstår klagers fremstilling av å være et uskyldig offer overfor psykologens maktmisbruk som lite overbevisende.

Psykologen skriver avslutningsvis i sin redegjørelse at dette har vært en kompleks sak, en krevende prosess for dem som har vært nære tilskuere, og at han kunne trenge veiledning i denne prosessen. Dersom FER skulle vurdere at han har vist betydelig svikt i sine fagetiske refleksjoner, vil han ønske passende veiledning velkommen.

iv) Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse.

Klager imøtegår psykologens beskrivelse av hans besøk hjemme hos henne. Hun skriver at det ikke hadde vært noe som tydet på at psykologen hadde vansker med å komme til orde, og at det var først litt ute i hans sinneutbrudd og formaninger at han kom frem med arket med bekymringsmeldingen. I flg. klager sa psykologen at han ville sende den til barnevernet, og at saken deretter ville gå rett til tingretten. Klager skriver at hun ser at psykologen prøver å si at han ville gi henne en reell mulighet til å hindre at meldingen ble sendt. Hun sier at hun ikke ser at det hadde noe med saken å gjøre; at både hans opptreden hjemme hos henne og valget med å sende bekymringsmeldingen var hans eget.

Klager gjentar sin klage på at psykologen blander sine roller. Klager skriver videre at psykologen kommer med usanne påstander om henne, herunder bekymringsmeldinger som skal ha vært sendt av henne og om henne, men at det ikke er det verste, siden barneverntjenesten gjorde sine egne undersøkelser og konklusjoner. Hun skriver at det som ikke var greit, var at han valgte å sende bekymringsmeldingen som fagperson.

Når det gjelder psykologens beskrivelse av bakgrunnen for bekymringen (at hun ikke møtte til avtaler ved familievernkontoret), skriver klager at hun møtte til samtlige avtaler på familievernkontoret. Hun sier at hva som skjedde i samtalene der, hvilke avtaler som ble gjort og hvilke råd som ble gitt, har ikke psykologen innsyn i, da han ikke deltok. Hun skriver at psykologen ikke har kjennskap til årsaken til konflikten mellom henne selv og hennes tidligere ektefelle. Hun viser også til at eksmannen har uttalt at de ikke ønsket at psykologen skulle ha innsyn eller noen som helst rolle i deres samlivsbrudd, da han var i familie og inhabil.

Klager reagerer også på psykologens redegjørelse for bakgrunnen for at han uttalte seg om at klagers sønn hadde angst og depresjon; bla. at psykologen hadde egne observasjoner av ham. Klager sier at psykologen her uttaler seg som psykolog, og at det ikke ble gitt noe samtykke til at barnet skulle observeres i private besøk.

Klager skriver at hun har rådført seg med ulike instanser før hun sendte klage til FER. Det nevnes barneverntjenesten, rådgiver i helseforetaket, egen psykolog, egen lege, og barnets lege. Klager oppfordrer FER til å ta kontakt med hennes fastlege, hennes psykolog, utreder i annenlinjetjenesten og hennes arbeidsgiver å få riktig informasjon.

Avslutningsvis i sin kommentar til redegjørelsen skriver klager at hun opplever at psykologen forsøker å bortforklare sine handlinger, ved bla. utsagn som at både han og hans kone hadde klart ønsket «å ta parti med den svake part.» Klager sier det vel ikke var noen klagepunkter som gikk på at psykologen skulle reflektere rundt og påstå hvem som var den svake part, og at

han heller ikke hadde grunnlag for å vite noe om dette. Når innklagede psykolog skriver at dette var «en kompleks sak med vanskelige fagetiske avveininger,» så kommenterer klager at en vanlig «filleonkel» ikke ville snakket om «fagetiske avveininger». Hun skriver at hun aldri vil kunne se annet enn at psykologen har trådd langt over de grenser som er satt for hans profesjon. Hun har opplevd hans atferd, der han komme hjem til henne nærmere midnatt som privatperson for deretter å sende bekymringsmelding som psykologspesialist, som maktmisbruk.

v) Sluttkommentarer fra psykologen.

FER har ikke mottatt sluttkommentar fra psykologen.

FERS VURDERING OG KONKLUSJON

FER savner sluttkommentar fra psykologen. Saksgangen i en klagesak handler om tilrettelegging også av dialog mellom psykolog og klager. Sluttkommentar knyttet til klagers kommentar til redegjørelsen, kan bidra til ytterligere klargjøring der klager kan oppleve å bli hørt på sine synspunkt. På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER likevel at saken er godt nok opplyst.

FER kan ikke gjennomføre etterforskning, undersøkelse eller veie bevis. FER baserer seg på kontradiksjon og partenes fremstilling. Det foreligger i denne saken påstand mot påstand når det gjelder enkelte hendelser. Det er ikke mulig for FER å etterprøve hva som er riktig, og FER har ikke anledning til å innhente informasjon fra komparenter.

FER har vurdert innholdet i selve klagen, vedlagt psykologens bekymringsmelding, og videre psykologens egen redegjørelse og klagers kommentar til denne.

Slik FER vurderer det, er psykologens bekymringsmelding til barneverntjenesten et partsinnlegg, der psykologen har tatt stilling i en konflikt i nær familie, og ønsker å støtte en av partene. Hans redegjørelse synes å fortsatt ha en slik agenda. Innholdet i bekymringsmeldingen synes å være primært knyttet til klager som person, der hennes atferd beskrives som å være preget av fiendtlighet, bebreidelse, og manglende evne til å ta ansvar for sin egen rolle i konflikten og i forkant av bruddet med sin ektefelle. Videre beskrives klager som primitiv og respektløs, og at hun med sine holdninger og sin atferd er ansvarlig for det psykologen beskriver som alvorlige symptomer på angst og depresjon hos klagers og eksmannens felles barn. Bekymringsmeldingen er undertegnet med psykologens navn, tittel og stempel.

FER understreker at psykologer har lovpålagt meldeplikt om forhold de er kjent med gjennom sitt virke som psykolog. Videre at privatpersoner har adgang til å melde bekymring til samme tjeneste. I denne saken fremkommer imidlertid at psykologen har meldt bekymring som privatperson, men i den sammenheng benyttet sin yrkestittel både i tekst og ved underskrift av meldingen. Videre at meldinger bærer tydelig preg av en psykologfaglig språk- og begrepsbruk. En slik sammenblanding av roller vurderer FER som svært uheldig og som et brudd på EPNP.

Informasjon og vurderinger fra psykologer blir ofte vektlagt både hos barneverntjenesten og i fylkesnemnd, og andre rettslige instanser. Dette forventes at psykologen skulle være kjent med. Han tilkjenner imidlertid ingen fagetiske refleksjoner rundt dette, slik FER leser meldingen og redegjørelsen. Ordlyden i bekymringsmeldingen fremstår som respektløs.

Innholdet i meldingen synliggjør ikke hva som er psykologens egne behov, holdninger og private vurderinger, og hva som er basert på psykologfaglig arbeid. I sin redegjørelse forholder ikke psykologens seg til denne mangelen på redelighet og tydelighet. Det synes heller ikke å fremkomme noen fagetiske refleksjoner rundt måten han har opptrådt på og hvordan dette kan ha virket på klager. Tvert om beskrives det anklager mot klager, om brudd på taushetsplikt og maktmisbruk i hennes yrkesutøvelse. FER kan ikke se at det skulle være relevant for klagesaken.

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER at det her er godtgjort brudd på samtlige klagepunkter.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard